

tartuffe

toneelgroep amsterdam + NTG
naar molière regie dimitter gotscheff **NTG**

tartuffe

rolverdeling op de achterzijde

naar molière

regie dimiter gotscheff

dramaturgie koen haagdorens

scenografie katrin brack

licht mark van denesse

muziek sir henry

kostuums ilse vande bussche

productie toneelgroep amsterdam/ntgent

in samenwerking met thalia theater hamburg

assistentie regie marc wortel, katelijne laevens

assistentie dramaturgie merel van huissstede (stage)

hoofd techniek & productie götz schwörer

productieleiding katrien van gijsegem, edith den hamer

techniek stefan jansen (1e inspicieënt), momo, benjamin

provoost, geert de rodder, jeroen vanhoutte, marijn

vlaeminck

kostumatelier marie-jeanne van damme, jacolien

honders

castingadviezen hans kemna

fotografie phile deprez, jan versweyveld

grafisch ontwerp joost de haas, jan versweyveld

publiciteit winnie boegborn, caroline eliano

druk ssp amsterdam

met dank aan www.macbike.nl

In deze bewerking van Molières Tartuffe werden naast citaten uit de Bijbel, ook fragmenten uit het werk van Heiner Müller, Seneca, Koltès, e.a. opgenomen.

synopsis

Pompom pompom – de familie van Orgon leeft het leven. Er is geld. Er zijn vrienden. Er zijn feestjes. En er is personeel om de rotzooi op te ruimen. Voor Orgons kinderen kleurt de toekomst roze. Dochter Mariane kijkt uit naar haar huwelijk met Valère. Zoon Damis naar een grote erfenis. Bij de ouderen daarentegen sluimert onrust. Orgons moeder, Pernelle, maakt zich druk over het gebrek aan devotie bij haar nageslacht. Orgons tweede vrouw, Elmire, heeft door haar huwelijk een klim op de sociale ladder gemaakt, maar beseft dat dit leven haar niet gelukkig maakt. En ook Orgon zelf lijkt last te hebben van een gemis. Dat blijkt wanneer zich een onbekende aandient.

Tartuffe. Hij weet Orgons aandacht te trekken door zijn altruïsme, zijn empathie voor de lijdende medemens en zijn verontwaardiging over de morele uitholling van de samenleving. Wanneer Tartuffe de christelijke waarden in herinnering brengt, knapt er iets in het hoofd van Orgon. Het is het begin van een spiritueel delirium. Hij schenkt Tartuffe de hand van zijn dochter, maakt korte metten met zijn zwager Cléante, ontfermt zijn zoon en schenkt zijn fortuin aan zijn gast. Orgons waanzin eindigt brusk wanneer hij inziet dat Elmire op het punt staat te vertrekken. Maar dan is het te laat.

molière auteur

Molière (1622-1673) richt zijn eigen gezelschap op, maar moet deze onsuccesvolle onderneming al snel weer opdoeken. Hij zwerft door Frankrijk en neemt het leiderschap over van een reizend spelersensemble. Prince de Conti ondersteunt het ensemble financieel, tot diens bekering tot een katholieke broederschap. In 1658 speelt hij voor Lodewijk XIV en wordt hem een plek als 'hofleverancier' aangeboden. Hij legt zich toe op het schrijven en spelen van komedies, waarbij hij zich meermaals hevige kritiek van de devoten op de hals haalt. In 1664 voert Molière de eerste drie bedrijven van Tartuffe op voor de koning: een onmiskenbare aanval op de hypocrisie van de heersende katholieke klasse. Het is het begin van de 'affaire Tartuffe'. Het stuk wordt onder druk van de devoten verboden en gaat pas in 1670 in première.

dimiter gotscheff regie

Dimiter Gotscheff (1943), één van Duitslands meest vooraanstaande acteursregisseurs, groeit op in socialistisch Bulgarije. Begin jaren 60 gaat hij in de 'zusterstaat' DDR bij Benno Besson in de leer. Wanneer hij in 1983 Philoktet van Heiner Müller regisseert, ziet Müller het stuk. Hij schrijft een intussen legendarische open brief aan de regisseur, waarin hij diens vormtaal prijst. De brief betekent niet alleen het begin van een jarenlange vriendschap en samenwerking, maar wekt ook de aandacht van andere Duitse theatermakers. Theater Heute roept Gotscheff in 1991 uit tot regisseur van het jaar, een eer die hem vijftien jaar later opnieuw te beurt valt. In 2001 treedt hij in de volle schijnwerpers met een regie van Dejan Dukovskis Das Pulverfass (Het Kruidvat). Critici spreken van een tweede lente in de loopbaan van de bijna zestigjarige regisseur. Het werk van Gotscheff houdt zich ver van een al te opzichtige actualiteitsdrang. Zijn stukken onderzoeken de dieperliggende krachtenvelden van onze cultuur, waarbij duistere cultuurkritiek wordt afgewisseld met galgenhumor en melancholie.

En Tartuffe?

*Wie zijn raad volgt, zal de zielenrust smaken,
En de ijdele wereld, als een mesthoop, verzaken.*

over tartuffe

Gotscheff tast met zijn interpretatie dieper in de onderbuik van onze westerse cultuur. Geen afrekening met een ontaarde religiositeit, maar met een ontaard mensbeeld, gebaseerd op ongelijkheid en onderwerping. De Duitse filosoof Hegel formuleerde dit in de dialectiek van meester en knecht, waarbij onderdrukker en onderdrukte hun bestaansrecht aan elkaar ontleen. Het is in deze schijnbare harmonie dat Gotscheff de figuur Tartuffe binnensmokkelt. Hij is ontdaan van hypocrisie en kruiperigheid, en bezielde met woede en *eine ungeheure kriminelle Energie* om een uitgeleefd beschavingsmodel te vernietigen. Tartuffe schildert het beeld van de beschaving met een openingsmonoloog die hetzelfde effect heeft op Orgon, vergelijkbaar met wat Julian Assange bij het grote publiek teweegbracht. Een *wake up call*.

Schreef Molière een pikante verleidingsscène tussen Elmire en Tartuffe, dan wordt deze bij Gotscheff een geraffineerd eindspel tussen twee mensen die al spelend een wereld zonder daadkracht vaarwel wuiven. Bij Molière wordt Tartuffe in deze scène ontmaskerd. Bij Gotscheff betekent het de bevrijding van Elmire en een triomf voor Tartuffe. Niet de triomf dat hij de hand van Mariane krijgt, noch dat hij Orgons eigendommen verwerft of dat Elmire ingaat op zijn avances. Zijn triomf ligt in de emancipatie van Flipote, de onderworpen die door allen wordt gemanipuleerd. Heel anders vergaat het Dorine. Zij is niet in staat zich een andere wereld voor te stellen dan deze met een meester die ze moet dienen. Zij compromitteert zich uiteindelijk met Tartuffe, de nieuwe heer des huizes. In de figuur van Dorine leeft een eeuwenoud en uitgeleefd beschavingsmodel voort.

katrin brack scenografie

Katrin Brack is een van Duitslands belangrijkste scenografen. Ze maakt decors waarin de leegte ademt en de spelers centraal staan. Decors die grootsheid koppelen aan eenvoud, extravagantie aan minimalisme: een mistbank, een snipperregen, een sneeuwbus... Brack werkt met papier, schuim, rook, sneeuw – materialen die we allen kennen, maar die op een oneigenlijke manier worden aangewend. Daardoor dwingt ze de acteurs in extreme omstandigheden; de fysieke confrontatie met het decor is groot. Al spelend tasten zij het materiaal aan. Brack: *'Ik maak geen scènebeeld. Ik geef de acteurs het materiaal. Zij scheppen het scènebeeld zelf.'* In deze regie van Tartuffe bestaat dat beeld uit confetti en serpentine, die over een leeg toneel worden uitgestort. Een pompeuze glamourwereld, die langzaam transformeert tot een apocalyptisch landschap dat herinnert aan een verlaten festivalweide of een uitgeblust carnaval. Een melancholisch beeld van een voorbijge tijd.

tartuffe

amsterdam stadsschouwburg (020 624 23 11)
première do 22 mrt, vr 23 t/m za 31 mrt, wo 16 t/m
za 19 mei | **ntgent schouwburg** première za 3 mrt,
wo 7 t/m do 15 mrt, wo 18 t/m za 21 apr, vr 27,
za 28 apr | **cc hasselt** di 20 mrt | **eindhoven
parktheater** ma 23 apr | **maastricht theater a/h
vrijthof** di 24 apr | **kortrijk schouwburg** wo 25 apr
antwerpen het toneelhuis/bourla di 1, wo 2 mei
rotterdamse schouwburg do 3 mei | **breda chassé
theater** vr 4 mei | **brugge stadsschouwburg** za 5
mei | **groningen stadsschouwburg** wo 9 mei
utrecht stadsschouwburg zo 13 mei | **arnhem
stadsschouwburg** wo 23 mei | **den haag
koninklijke schouwburg** za 2 jun | wijzigingen voorbehouden

toneelgroep amsterdam

Toneelgroep Amsterdam is het stadsgezelschap van Amsterdam en het grootste toneelgezelschap in Nederland. Met gemiddeld 350 voorstellingen en 20 producties per seizoen is TA een toonaangevend en innovatief repertoiregezelschap van internationale allure dat wordt geleid door Ivo van Hove. Kern is een ensemble van 20 acteurs. Bekende voorstellingen zijn Angels in America, Romeinse tragedies, Het temmen van de feeën, Opening Night, Kinderen van de zon en La voix humaine. TA-2 is het platform van TA voor de ontwikkeling van (regie) talent. TA-junior verzorgt educatieprojecten en juniorvoorstellingen voor en door jongeren. TA-extra is de verzamelnaam voor alle randprogrammering zoals inleidingen en workshops. TA-alliantie werkt samen met mightysociety van Eric de Vroedt en met Female Economy van Adelheid Roosen.

ensemble

barry atsma	hugo koolschijn
kitty courbois	chris nietvelt
jacob derwig	celia nufaar
roeland fernhout	frieda pittoors
fred goessens	alwin pulinckx
janni goslinga	halina reijn
marieke heebink	gijs scholten van aschat
fedja van huêt	eelco smits
marwan chico kenzari	karina smulders
hans kesting	leon voorberg

11112

hedda gabler

van henrik ibsen
regie ivo van hove
aug, nov, dec 11, jul 12

kreten en gefluister

van ingmar bergman
regie ivo van hove
coproductie desingel/ingmar bergman
international theatre festival 2009
aug, sep, okt, dec 11

kinderen van de zon

van maxim gorki
regie ivo van hove
productie toneelgroep amsterdam/ntgent
sep, okt 11

opening night

van john cassavetes
regie ivo van hove
productie toneelgroep amsterdam/ntgent
sep 11 zagreb, okt 11 gent

de vrek première

van molière
regie ivo van hove
sep t/m dec 11

la voix humaine

van jean cocteau
regie ivo van hove
sep 11 dublin, jan 12 murcia,
mei 12 pittsburg

nooit van elkaar

van jon fosse
regie ivo van hove
coproductie desingel antwerpen
sep, okt 11

de russen!

van tom lanoye naar tsjechov
regie ivo van hove
coproductie holland festival/international
theatre festival dialog-wroclaw
okt, dec 11, apr 12

in ongenade première

van j.m. coetzee
regie luk perceval
dec 11 t/m mrt 12

angels in america

van tony kushner
regie ivo van hove
jan 12

al mijn zonen

van arthur miller
regie thibaud delpeut
coproductie toneelschuur producties
sep 11, jan 12

na de zondeval première

van arthur miller
regie eric de vroedt
mrt 12

husbands première

van john cassavetes
regie ivo van hove
coproductie prospero project
feb t/m mei, aug 12

macbeth première

van william shakespeare
regie johan simons
jun 12

ta-2

kat op een heet zinken dak première

van tennessee williams
regie jacob derwig
productie toneelgroep amsterdam/
toneelschuur producties
jun 12

ta-alliantie

mightysociety8

concept/regie eric de vroedt
tekst joeri vos
coproductie tg 42
powered by toneelgroep amsterdam
sep 11

mightysociety9

tekst/concept/regie eric de vroedt
powered by toneelgroep amsterdam
sep, okt 11

wijksafari

concept adelheid roosen
coproductie female economy/zina
mei, jun 12

ta-junior

de vrek junior

naar de vrek
okt 11

tour de tartuffe

naar tartuffe
productie toneelgroep amsterdam/
stadsschouwburg amsterdam
mrt 12

tartuffe

tartuffe

koen de sutter

orgon

wim opbrouck

madame pernelle

chris thys

elmire

katelijne verbeke

damis

servé hermans

mariane

naomi velissariou

valère

reindert vermeire

cléante

eelco smits

dorine

frieda pittoors

loyal / fliipote

joke emmers